

واژه‌نامه سه‌زبانه

علم اطلاعات

(فارسی - عربی - انگلیسی)

تألیف: یعقوب نوروزی
مبدا: حسین طالعی
اعضاء هیأت علمی دانشگاه قم

سرشناسه	: نوروزی، یعقوب، ۱۳۵۱ -
عنوان و نام پدیدآور	: واژه‌نامه سه‌زبانه علم اطلاعات (فارسی - عربی - انگلیسی) / یعقوب نوروزی، عبدالحسین طالعی.
مشخصات نشر	: تهران: اساطیر پارس: چاپار، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۳۸۰ ص.
شابک	: 978-600-8890-43-0
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: کتابداری -- واژه‌نامه‌ها -- انگلیسی
موضوع	: Library science -- Dictionaries -- English
موضوع	: کتابداری -- واژه‌نامه‌ها -- فارسی
موضوع	: Library science -- Dictionaries -- Persian
موضوع	: فارسی -- واژه‌نامه‌ها -- عربی
موضوع	: Persian language -- Dictionaries -- Arabic
نسخه افزوده	: طالعی، عبدالحسین، ۱۳۴۰ -
رده بندی کتب	: ۱۳۹۱/۲۹۰۶/۷۱۰۰۶
رده بندی دبی	: ۰۲۰/۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۵۰۰۲۶

تهران: ۸۸۸۹۹۶۸۰ - ۰۹۱۲۰۹۶۰۱۴

تهران - خیابان ولی عصر (عج) - بالاتر از ترنیت

کوچه نوربخش - پلاک ۴۰ - نشر چاپار

واژه‌نامه سه‌زبانه / علم اطلاعات / (فارسی - عربی - انگلیسی)

دکتر یعقوب نوروزی، عبدالحسین طالعی

صفحه‌آرا: رحیم کبیرصابر

طراح جلد: سرور محمدی بزنج

ناظر فنی چاپ: مریم تفضلی

چاپ اول ۱۳۹۷

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۰۴۳-۸۸۹۰-۶۰۰-۹۷۸-978-600-8890-43-0 ISBN:

حق هرگونه چاپ و انتشار محفوظ است.

قیمت: ۴۶.۰۰۰ تومان

مقدمه

«مفهوم‌شناسی واژه» جایگاهی ویژه در هر دانشی دارد که بدون آن، هر گونه تلاش و کوششی برای انتقال دانش سرانجام نمی‌یابد. بدین روی واژه‌شناسی در هر سطح - از پایین‌ترین سطح آن که عنای لغوی است تا سطوح بالاتر که در حادّ دائرةالمعارف و دانشنامه باشد - کیدن است که بدان خزانة‌های دانش را می‌توان گشود. از اینرو، واژه‌نامه‌ها در شمار کاربردی‌ترین نوع منابع ردیف اول بویژه در حوزه سازماندهی منابع اطلاعاتی و فایده‌مجمع در مراکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌ها به شمار می‌روند. در این میان، با توجه به گستره و حوزه کاربرد، تقسیم‌بندی‌های مختلفی در رابطه با انواع واژه‌نامه‌ها وجود دارد که از جمله آن می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

الف. از نظر گستره: شامل مفصل و مختصر

ب. از نظر زبانی: یک زبانی و دو یا چندزبانی

ج. از نظر شمول: فرهنگ‌های عمومی و اختصاصی

همانطور که در تقسیم‌بندی فوق مشاهده می‌شود، امروزه به توجه به پیدایش زمینه‌ها و رویکردهای علمی خاص در موضوعات مختلف، نیازمند تدوین واژه‌نامه‌های تخصصی با گرایش‌های موضوعی خاص هستیم که از لحاظ شمول، اختصاصی بودن حوزه مورد نظر را مشخص می‌کند. به عبارت دیگر، در تهیه واژه‌نامه‌های اختصاصی - موضوعی، واژگان و اصطلاحات از نظر موضوعی محدودیت دارند و در یک حیطه مشخص و معین (که معمولاً در عنوان و مقدمه اثر ذکر می‌شود) گزینش می‌شوند.

در حوزه واژه‌نامه‌های کتابداری و علم اطلاعات و علوم وابسته به آنها، تا کنون در ایران چند عنوان واژه تخصصی تدوین و منتشر شده است که معمولاً دوزبانه (انگلیسی - فارسی یا بالعکس) بوده است. اما جای یک واژه‌نامه سه‌زبانه (فارسی - عربی - انگلیسی) خالی بود. این مسأله زمانی بیشتر نمایان می‌شود که بدانیم، منابع مربوط به علوم اسلامی و حوزه‌های وابسته به آن سهم زیادی از تولید علمی و تخصصی را در کشور به خود اختصاص می‌دهند. همچنین گرایش‌های موضوعی در رشته‌های مختلف علمی وجود دارد که به لحاظ سازماندهی اطلاعات و کاربرد خدمات کتابخانه‌ای نیازمند چنین واژه‌نامه‌ای هستند تا به عنوان ابزار کمکی یاری‌رسان باشد. ضمن آنکه ارتباطات بین رشته‌ای نیز همواره به این مسأله دامن زده است. علاوه بر این کشور، سهم زیادی وجود دارند که به لحاظ مشترکات دینی و فرهنگی تولیدات علمی مشترک دارند که وجود ابزارهای واسطه برای تبادل اطلاعات تخصصی در حوزه‌ای مانند علوم اطلاعات می‌تواند راهگشا باشد.

کتاب حاضر به عنوان نخستین نام در این راه، طبعاً با وجود بازنگری‌های چندباره و دقت نظری که شده، هرگز ادعای کمال ندارد. نگارندگان خوشنودند که راهی تازه در این حرفه گشوده‌اند، به امید اینکه این راه رو به سوی کمال داشته باشد و آینده‌ای روشن در عرصه این پیوند ضروری رقم بخورد. هر چند که تدوین چنین واژه‌نامه‌هایی مشکلات خاص خود را در زمینه انتخاب و معادل‌گزینی واژه‌ها دارند. از همین رو، برای تکمیل این واژه‌نامه، در انتخاب واژگان گام‌هایی می‌شد که به برخی از آنها اشاره می‌شود:

۱. در انتخاب واژگان، هدف این بوده است که واژه‌هایی انتخاب شود که برای خواننده دانش افزایی داشته باشد.
۲. تلاش بر این بوده که واژگان انتخاب شده از اصطلاحات معمول رشته باشند و سعی شده است تا حد ممکن همه جانبه‌نگری در انتخاب آنها رعایت شود.
۳. در انتخاب معادل‌ها سعی بر این بوده است که علاوه بر توجه به جایگاه تخصصی واژه‌ها در رشته کتابداری و علم اطلاعات، دامنه پوششی آن نیز در هر سه زبان در نظر گرفته شود.

۴. در موارد لازم از نظرات اساتید رشته‌های مرتبط مانند زبان و ادبیات عرب بهره گرفته شده است.

۵. سعی شده است در انتخاب واژه‌ها به یک یا چند منبع خاص اکتفا نشود. همچنین علاوه بر مرور متون و منابع، از واژه‌نامه‌های موجود و در دسترس نیز استفاده شده است که عناوین برخی از آنها در ادامه آمده است.

– واژه‌نامه پیوسته کتابداری و اطلاع‌رسانی (اودلیس)^۱

– سلطانی، پوری و راستین، فروردین (۱۳۷۸). اصطلاحنامه کتابداری:

فارسی به انگلیسی و انگلیسی به فارسی. تهران، کتابخانه ملی ایران.

– سلطانی، پوری (۱۳۸۹). خدمات فنی. تهران، سازمان اسناد و کتابخانه

ملی، به صورت اسلامی ایران.

– محسنی، حمید (۱۳۸۲). واژه‌نامه علم اطلاعات. تهران، نشر کتابدار.

– واژه‌نامه پیوسته انگلیسی به فارسی آریانپور^۲

– واژه‌نامه پیوسته آکسورد^۳

– دایره‌المعارف پیوسته کتابداری و اطلاع‌رسانی^۴

– هاشمی، ابوالفضل (۱۳۷۹). واژگان کتابداری و اطلاع‌رسانی: واژگان

دانش‌ورزی و دانش‌رسانی... انگلیسی - فارسی، فارسی - انگلیسی،

زیر نظر رحمت‌الله فتاحی. تهران، دبیرش.

– سایر منابع و تألیفات مرتبط با رشته از جمله کتاب‌های تخصصی رشته

علم اطلاعات و کتابداری.

– واژه‌نامه انتهای کتاب‌های تخصصی رشته علم اطلاعات و کتابداری

– و ...

1. Online Dictionary of Library and Information Science (ODLIS):

<https://www.library.ucsb.edu/research/db/1182>

2. <https://www.aryanpour.com/>

3. <https://en.oxforddictionaries.com/definition/mam>

4. <http://portal.nliai.ir/daka/Wiki%20Pages/%D8%A7%D8%AF%D8%A7%D8%B1%D9%87%20%D8%A7%D9%86%D8%B7%D8%A8%D8%A7%D8%B9%D8%A7%D8%AA.aspx>

در انتها جا دارد از تمامی عزیزانی که در این راه ما را کمک و راهنمایی کردند، کمال تشکر و قدردانی را به عمل آوریم. بویژه از استاد محترم دکتر مهدی ناصری دانشیار گروه زبان و ادبیات عرب دانشگاه قم که معادل‌های عربی را تک‌تک از نظر گذراندند و تذکراتی مفید ارائه کردند و متنی به دست داد که می‌توان به آن اعتماد کرد. بی‌شک این اثر نیز مانند هر اثر دیگری خالی از اشکال نیست و گام‌های آغازین همواره در نقش راهگشایی است که باید با نقدهای علمی به کمال برسد. بدین روی، از همگی عزیزان و صاحب‌نظران خواهشمند است تا با ارائه نظرات ارزشمند خود ما را در ویرایش‌های بعدی حمایت کنند.

در نهایت، لطف و محبت محترم انتشارات چاپار را که با حسن نظر این کتاب را در سلسله انتشارات خود پذیرفتند، سپاس می‌گزاریم.

یعقوب نوری

عبدالحسین طالعی

اعضای هیأت علمی گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی

دانشگاه قم

زمستان ۱۳۹۷